
А. П. Гетьман.

**ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА
УКРАЇНИ** – діяльність держави, спрямована на досягнення пріоритетних (стратегічних) цілей, а саме: збереження природ. об'єктів та комплексів, екосистем, підтримання їх цілісності та життєзабезпечувальних функцій, сталого розвитку сусп-ва, підвищення якості навколишнього природ. середовища та життя, покращення здоров'я населення й демографічної ситуації, запроваджен-

ня безвідходних і маловідходних, екологічно чистих технологій, розвитку екол. освіти і виховання, забезпечення екол. безпеки держави та захисту екол. прав та інтересів громадян. Е. п. У. розглядається як інтегрований фактор соц.-екон. розвитку України, який сприяє забезпеченню переходу до сталого розвитку економіки та впровадження екологічно збалансованої системи природокористування.

У преамбулі ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища» (1991) закріплено, що Україна здійснює на своїй території екол. політику, спрямовану на збереження безпечного для існування живої і неживої природи навколишнього середовища, захист життя і здоров'я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природ. середовища, досягненням гармонійної взаємодії сусп-ва і природи, охорону, рац. використання і відтворення природ. ресурсів.

У ст. 16 КУ в акумульованому вигляді сформульовані осн. напрями такої політики, а саме: гарантування екол. безпеки; підтримання екол. рівноваги на території України; подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – катастрофи планетарного масштабу; збереження генофонду укр. народу. Поряд із цим конституційними основами екол. політики є: право власності на природ. ресурси (ст. 13); право громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля та відшкодування завданої порушенням цього права шкоди, право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поши-

рення (ст. 50); земля проголошена осн. нац. багатством, що перебуває під особливою охороною держави (ст. 14); кожен зобов'язаний не заподіювати шкоду природі, відшкодувати завдані ним збитки (ст. 66). Низка норм Осн. Закону визначає основи діяльності й компетенцію держ. органів у екол. сфері (ВРУ, Президента України, КМУ), у т. ч. шляхом прийняття ними відповідних нормат.-прав. актів (ст. 92, 106, 116 та ін.). Тут же йдеться і про повноваження АРК (ст. 138) та органів місц. самоврядування (ст. 142) у вирішенні питань охорони довкілля та рац. природокористування.

Розглядаючи зміст екол. політики крізь призму конкретних результатів дій із реалізації декларованих намірів, прикро визначати, що природо- й енергозатратний, ресурсомісткий тип сучасної економіки країни визначає її невисоке місце в стратегії розвитку. Натомість екол. фактори повинні впливати на структурування й шляхи модернізації економіки. Формування екол. політики є процесом, що належить до найвищих рівнів політики, який репрезентує всеохоплюючий підхід до конкретних екол. проблем, урівноважуючи цілі екон. розвитку та охорони довкілля, розглядаючи їх вплив на розподіл нац. багатств та макроекономіку. Найважливішою організаційною умовою ефективної реалізації екол. політики є стабільність системи держ. управління охороною навколишнього природ. середовища, що припускає не тільки стабільність відповідного зак-ва, але й належне кадрове й матеріально-техн. забезпечення діяльності органів управління на всіх рівнях.

Реалізація механізму екол. політики повинна стати відкритим процесом для участі всіх верств населення, до цієї роботи повинні залучатися широкі кола науковців і фахівців. Наук. та техн. знання, на яких ґрунтується екол. політика, повинні всебічно висвітлюватися ЗМІ, що сприяє взаємодії між процесом створення екол. політики і громад. думкою, в результаті якої можна досягти соц. консенсусу.

Побудова Україною власної екол. системи охорони довкілля є важливою складовою в алгоритмі формування єдиної, логічно послідовної, всебічно виваженої та обґрунтованої доктрини нац. екол. політики, пошук найбільш ефективних та оптимальних форм і методів її реалізації.

Лит.: Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. В кн.: Конституційний процес в Україні: здобутки та проблеми: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 25–26 черв. 2009 р. Х., 2009; Андрейцев В. Тектолого-правові аспекти забезпечення сучасної екологічної політики держави // Право України, 2011, №2.

А. П. Гетьман.